

รายงานสรุปการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้/ประชุมเชิงปฏิบัติการ/และเป็นวิทยากร
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นางสาวปัทมา.....นามสกุล.....เผื่อแผ่.....

ตำแหน่ง.....นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ.....กลุ่ม/ฝ่าย.....กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน.....

หลักสูตร/หัวข้อเรื่องอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้
e-learning หัวข้อ “การฟื้นฟูพื้นที่ทิ้งร้างให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน”

สถานที่อบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ
กรมพัฒนาที่ดิน.....

หน่วยงานที่จัดฝึกอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ
ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน.....

ตั้งแต่วันที่.....๑๘.....เดือน.....สิงหาคม.....พ.ศ. ๒๕๖๓.....ถึงวันที่.....๑๘.....เดือน.....สิงหาคม.....พ.ศ. ๒๕๖๓.....

เพื่อ อบรม สัมมนา อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 2 สิ่งที่ได้รับจากการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้

2.1 รายงานสรุปเนื้อหาสาระสำคัญในการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ

สรุปเนื้อหา e-learning หัวข้อ “การฟื้นฟูพื้นที่ทิ้งร้างให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน”

พื้นที่ร้าง หมายถึง พื้นที่ที่ถูกปล่อยทิ้งไว้โดยไม่ได้เข้าทำประโยชน์ต่อเนื่องกัน ตั้งแต่ ๑ ปีขึ้นไป พื้นที่ร้างดังกล่าว เป็นพื้นที่ที่เคยทำการเกษตรกรรมมาก่อนและปล่อยทิ้งไว้ไม่เข้าทำประโยชน์ด้วยสาเหตุต่างๆ กัน นอกจากพื้นที่ร้างที่เคยทำการเกษตรกรรมมาก่อนแล้ว ยังมีพื้นที่ร้างที่เคยทำเหมืองแร่มาก่อน และที่ลุ่มต่างๆ รวมอยู่ด้วย

สาเหตุการทิ้งร้างที่ดิน

๑. เป็นที่ดินของนายทุน หรือเป็นปัญหาการกระจุกตัวของกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน
๒. น้ำท่วมพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ที่พบเป็นพื้นที่น้ำร้าง มีน้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝนยาวนาน
๓. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เป็นดินเปรี้ยว ดินเค็ม ดินตื้น มีหินมากหรือมีหินโผล่
๔. ขาดแรงงานในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม
๕. ขาดน้ำในการประกอบอาชีพ

การจำแนกพื้นที่ทิ้งร้าง

ในประเทศการสำรวจพื้นที่ทิ้งร้าง ใช้ดาวเทียม MODIS ทำการสำรวจจำแนกพื้นที่ร้างเฉพาะพื้นที่ที่อยู่ในนอกเขตป่าไม้ทุกประเภท โดยกรมพัฒนาที่ดินแบ่งพื้นที่ทิ้งร้างเป็น ๘ ประเภท ดังนี้

๑. **น้ำร้าง** มีลักษณะทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม ในอดีตมีการทำนาทั้งนาดำและนาหว่าน แต่ปัจจุบันปล่อยทิ้งร้างไว้ในฤดูฝนมักมีน้ำท่วมเสียหาย ในฤดูแล้งจะมีวัชพืช โดยเฉพาะหญ้าชนิดต่างๆ เจริญเติบโตขึ้นปกคลุมพื้นที่น้ำร้างอยู่เป็นจำนวนมาก นาที่ร้างต่อเนื่องกันมาหลายปี จะสังเกตเห็นวัชพืชเจริญเติบโตขึ้นหนาแน่นอย่างชัดเจน

๒. **ไร่ร้าง** สภาพเดิมเคยปลูกพืชไร่มาก่อนนานหลายสิบปี ดินเสื่อมโทรมขาดความอุดมสมบูรณ์ การเพาะปลูกไม่คุ้มทุน จึงปล่อยพื้นที่ทิ้งร้างไว้ มีหญ้าหรือวัชพืชต่างๆ ตลอดจนไม้ขนาดเล็กเจริญเติบโตขึ้นมาแทนที่

๓. **ทุ่งหญ้าธรรมชาติ** สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณที่ใกล้กับภูเขา สภาพเดิมเคยเป็นป่าไม้มาก่อน แต่ถูกแผ้วถางเพื่อทำการเกษตรกรรม เช่น ปลูกพืชไร่ต่างๆ ดินมักจะเป็นดินทรายขาดความอุดมสมบูรณ์ เป็นดินตื้น มีกรวดหินปะปน จึงปล่อยทิ้งร้างไว้ให้เป็นไร่ร้าง เมื่อทิ้งร้างไว้ติดต่อกันนานหลายปี วัชพืชต่างๆ โดยเฉพาะหญ้าจะเจริญเติบโตขึ้นมาปกคลุมพื้นที่อย่างหนาแน่น เป็นพื้นที่ทุ่งหญ้าธรรมชาติอย่างถาวร

๔. ไม้ละเมาะ สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด อยู่ในบริเวณที่ใกล้กับภูเขา ดินมักจะเป็นทรายขาดความอุดมสมบูรณ์ เป็นดินต้น มีกรวดหินปะปน ทำการเพาะปลูกไม้ค้ำพุน สภาพเดิม เคยเป็นป่าไม้มาก่อน แต่ถูกแผ้วถางเพื่อทำการเกษตรกรรม หรือนำไม้ที่ตัดได้ไปใช้ประโยชน์ และปล่อยให้ร้างไว้ จนกระทั่งมีหญ้าและวัชพืชอื่นๆ ขึ้นปกคลุมพื้นที่ก่อนพืชชนิดอื่นๆ เมื่อทิ้งร้างไว้หลายสิบปี ก็จะมีไม้พุ่มขนาดเล็ก หรือไม้ละเมาะเจริญเติบโตขึ้นมาปะปนและแทนที่หญ้าหรือวัชพืชอื่นๆ ต่อไป

๕. ที่ลุ่ม เป็นที่ลุ่มน้ำขังตลอดปี หรือที่ลุ่มชื้นแฉะที่มีน้ำขังเป็นบางฤดู ซึ่งในฤดูแล้งน้ำจะแห้ง และมีหญ้าหรือพืชพรรณที่ชอบขึ้นในที่ลุ่ม เช่น กก แคม อ้อ เจริญเติบโตขึ้นปกคลุมพื้นที่ลุ่มนี้ สภาพพื้นที่ที่พบมักเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำกว่าบริเวณอื่นๆ

๖. เหมืองแร่ร้าง ลักษณะดินเป็นทรายจัด เกิดขึ้นหลังจากการทำเหมืองแร่ มีก้อนกรวด ก้อนหิน เศษหินกระจัดกระจายทั่วไป เป็นหย่อมๆ สภาพพื้นที่สูงๆ ต่ำๆ และมีขุมเหมืองหรือแอ่งน้ำกระจัดกระจายไปทั่ว เหมืองแร่ร้างไม่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรกรรม จึงถูกทิ้งร้างว่างเปล่า

๗. ไม้ผลและไม้ยืนต้นร้าง ในอดีตเคยเป็นพื้นที่ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น แต่ปัจจุบันได้ปล่อยให้ เป็นพื้นที่ร้างไว้

๘. สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง สภาพพื้นที่เคยเป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและปล่อยให้ร้างไว้ จนมีหญ้าและวัชพืชขึ้นปกคลุมพื้นที่

ไม้สักกับการเก็บกักคาร์บอน

สักเป็นไม้ประเภทหนึ่ง เมื่อมีการตัดฟันแล้ว แต่ก็ยังคงสภาพคาร์บอนไว้ในรูปของเนื้อไม้ จากการศึกษา ปริมาณคาร์บอนสะสมในต้นและรากจำแนกตามอายุในรากของไม้สัก ในพื้นที่สวนป่าของไม้ฮัดไทยพบว่า ปริมาณคาร์บอนสะสมในต้นและรากของไม้สักมีมากขึ้นเมื่ออายุไม้สักมากขึ้น โดยจากการศึกษาปริมาณ คาร์บอนสะสมในต้นและราก พบว่าเมื่อต้นสักมีอายุมากขึ้นปริมาณการกักเก็บคาร์บอนสะสมก็ยิ่งมากขึ้น ในการประเมินศักยภาพในการปลูกไม้สักของพื้นที่ทิ้งร้าง เป็นแนวทางสำคัญในการเพิ่มพื้นที่กักเก็บก๊าซ และจะช่วยลดปัญหาสภาวะโลกร้อน โดยจากการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการวิเคราะห์พื้นที่ ทิ้งร้างที่มีศักยภาพในการปลูกไม้สัก ใน ๓ จังหวัด คือ จังหวัดลำพูน จังหวัดชลบุรีและจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีพื้นที่และศักยภาพที่แตกต่างกัน พบว่าต้นสักที่ปลูกในจังหวัดนครราชสีมา มีศักยภาพในการเก็บกัก คาร์บอนสูงที่สุด

2.2 ประสบการณ์/ประโยชน์ที่ได้รับ / การประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน

 ต่อตนเอง

- มีความรู้มีความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ทิ้งร้างและประเภทของพื้นที่ทิ้งร้าง
- วิธีการประเมินพื้นที่ทิ้งร้างในประเทศไทย
- การพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ทิ้งร้างเพื่อปลูกไม้สักเพื่อเก็บกักก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

 ต่อหน่วยงาน / การนำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน

- สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรม ไปถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร และบุคคลที่สนใจ
- นำไปใช้ในการส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีพื้นที่ทิ้งร้างปลูกไม้สักเพื่อเก็บกักคาร์บอน
ทำเป็นคาร์บอนเครดิตในอนาคตได้

2.3 ปัญหาและอุปสรรคในการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ

2.4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ลงชื่อ..... ทิทว เฝื่อน(..... นางสาวบัทมา เฝื่อน)ตำแหน่ง..... นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

ผู้รายงาน

วันที่..... ๒๗เดือน..... สิงหาคมพ.ศ. ๒๕๖๓

ส่วนที่ 3 ความเห็นของผู้บังคับบัญชา

 ทราบ

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... (..... (นายสมศักดิ์ สุขจันทร์))ตำแหน่ง..... ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินวันที่..... ๒๙เดือน..... สิงหาคมพ.ศ. ๒๕๖๓